

KALENDÁR

OSOBNOSTÍ

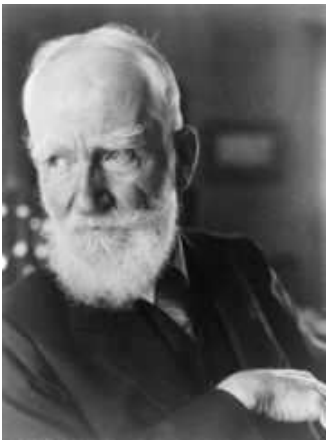
a
ich

myšlienok

2011

Adenauer
Deml
Pacelli
Gibran
Hronec
Jung
Bloy
Piaget
Jeans
Steinová
Hviezdoslav
Foucauld

- *Demokracie je metoda, která nám zaručuje, že se nám nebude vládnout lépe než si zaslужujeme.*
- *Teď když jsme se naučili létat v povětří jako ptáci a potápět se jako ryby, zbývá už jen jediné – naučit se žít na zemi jako lidé.*
- *Nemáme právo konzumovat štěstí, aniž bychom ho produkovali, právě tak jako nemáme právo konzumovat blahobyt, aniž bychom ho sami vytvářeli.*
- *Morálka národa i charakter lidí se podobají zubům. Čím jsou zkaženější, tím víc bolí, když se jich někdo dotkne.*
- *Když udělá hlupák chybu, vždy vysvětluje, že to byla jeho povinnost.*
- *To je zvláštní, jak hrst mincí udělá bídu snesitelnou.*
- *Je několik dobrých prostředků proti pokušení, ale nejjistější je zbabělost.*
- *Předpokladem úspěchu ve společnostech je schopnost nechat se otrávit.*
- *Moudrost nepřátel mi nikdy tak neuškodila jako hloupost přátel.*
- *Lidé, kteří nemají co říci, nikdy nejdou pro slovo daleko.*
- *Až jednou v honbě za štěstím, je opravdu najdete, podobně jako stařenka hledající brýle, zjistíte, že vám štěstí sedělo na nose.*
- *Lidé, kteří to ve světě někam dotáhnou, jsou ti, kteří vstanou a podle okolností hledají takové, které potřebují a když je nemohou nalézt, tak si je vytvoří.*
- *Dokonale čestní lidé neexistují, ale každý pořádný člověk má jeden hlavní předmět své cti a několik menších.*
- *Jsou dvě tragédie v životě. Jedna je, když nedostaneme, po čem srdce touží, a ta druhá, když to dostaneme.*
- *Kulturnost je nátěrem, který lze snadno rozpustit v alkoholu.*
- *Inteligentní lidé vědí, že lze věřit jen polovině toho, co slyší. Velice inteligentní vědí které polovině.*
- *Lhářův trest nespočívá v tom, že mu nikdo nevěří, ale v tom, že sám není schopen někomu věřit.*
- *Stát se moudrým, to je maličkost. Je třeba umět skrývat svou hloupost.*
- *Jediný člověk, který se chová rozumně, je můj krejčí – bere mi znovu míru pokaždé, když k němu přijdu.*
- *Láska je neustálé smířování dvou protikladů, k jejichž smíření však nikdy nedojde, protože v tom případě by láska znamenala jejich zánik.*
- *Mládí, jemuž se vše odpouští, samo neodpustí nic. Věku, který si všechno odpustí sám, se neodpustí nic.*
- *Neštěstí většiny lidí vězí v tom, že mají čas se ptát, zda jsou šťastni či ne.*
- *Minulá práce nám může pomoci, avšak musíme žít z práce přítomné.*
- *Kdekdo si stěžuje na vynechávající paměť, ale nikdo na vynechávající inteligenci.*
- *Rozumný člověk se přizpůsobuje světu, nerozumný se usilovně snaží přizpůsobit svět sobě. Proto je všechn pokrok závislý na člověku nerozumném.*

George Bernard SHAW (26. 7. 1856 – 2. 9. 1950)

Konrad ADENAUER

(5. 1. 1876 – 19. 4. 1967)

Významný nemecký konzervatívny politik, prvý povojnový kancelár (1949–1963) Spolkovej republiky Nemecko, prvý predseda (1950–1966) Kresťansko-demokratickej únie ako nadkonfesijného spojenectva rôznych sociálnych a ideových skupín, podstatne prispel k obrovskému ekonomickému, sociálnemu i politickému vzostupu západného Nemecka a priviedol ho späť do Spoločenstva národov a presadil myšlienku, že trvalý mier možno dosiahnuť zjednotením Európy. Dojednal prepustenie nemeckých vojnových zajatcov zo SSSR (1955) a vstup SRN do NATO (1955). Prispel k vytvoreniu EHS (1957) a zmiereniu Nemecka s Francúzskom (1963).

Po absolvovaní katolíckeho gymnázia vyštudoval právo a národné hospodárstvo. Pracoval v advokácii a štátnych službách. Bol zástupcom starostu v Kolíne nad Rýnom (1908–1917) a v rokoch 1917–1933 aj starostom Kolína a predsedom Pruskej štátnej rady. **Adenauer** odmietol privítať Hitlera v Kolíne a zakázal vyvesiť zástavy s hákovými krížmi. V roku 1933 bol zbavený všetkých úradov a v roku 1944 sa dostal aj do väzenia.

S prvou manželkou, ktorá zomrela na chorobu ľadvín, mal tri deti, s druhou ženou, s ktorou žil skoro 30 rokov, mal päť detí. Sám prežil ťažkú automobilovú nehodu (1917), získal aj dva patenty a prispel k rozvoju starostlivosti o ruže.

Z myšlienok

- *Osobná sloboda je a zostane najvyššou hodnotou človeka... Mier bez slobody nie je žiadnym mierom.*
- *V každom človeku uctieваме jednotlivca, ktorého stvoril Boh. Ľudská dôstojnosť a sloboda sú základom pre každú činnosť v štátnom aparáte, v oblasti hospodárstva i kultúry. V prvom rade je človek a potom štát. V prvom rade človek a potom hospodárstvo.*
- *Najprv musíte byť neoblúbenými, až potom vás budú brať vážne... Musíme brať ľudí takých, akí sú – iných nemáme.*
- *Dodržiavanie kresťanských zásad môže zachrániť ľudstvo pred úpadkom do barbarstva alebo lepšie povedané, dokonca pred sebazničením.*
- *Čím viac priateľov vo svete máme, tým lepšie pre nás i pre celý svet.*
- *Moc, dámy a páni, vyžaduje múdrosť, striedmosť a vnútorný pocit zodpovednosti. Moc, ktorá sa zneužíva, je zničujúca. Ale moc, ktorá je sprevádzaná zodpovednosťou, je darom Boha.*
- *Základom dobrého kresťanského života nie je ani chudoba ani bohatstvo, ale primerané vlastníctvo materiálnych prostriedkov.*
- *Nacionalizmus zvádza ľudstvo k zabúdaniu na to, že všetky národy majú právo na existenciu a že harmonické vzťahy a súžitie medzi všetkými ľuďmi, slúži najlepšie i vlastnému národu.*
- *Nikto z nás nevlastní absolútnu pravdu. Iba cez argumenty, protiargumenty a skrz výmeny názorov možno dúfať, že sa k pravde viac či menej priblížime.*

(dmj)

Jakub DEML

(20.8.1878–10.2.1961)

Kňaz (od 1903), básnik i spisovateľ, tulák a mohutný balvan českej literatúry. Ako osobnosť s nekompromisnou povahou svojou prílišnou otvorenosťou spôsobil šok aj verejné pobúrenie. Zanechal asi 135 rôznych literárnych publikácií (*Hrad smrti*, 1912; *Moji přátelé*, 1913; *Zapomenuté světlo*, 1934; *Šlépěje*, 1914–1941; *Mé svědectví o Otakaru Březinovi*, 1931), v ktorých sa prejavoval ako umelec podvedomia nešetiaci nikoho, ani seba, impulzívny tvor chvíľkových nápadov vyjadrujúci životné i názorové protiklady naraz v obraze klíčenía nádeje i pochybnosti na jednom výhonku. Bol človekom naozajstnej viery (hlbokého existenciálneho zážitku opierajúceho sa o zjavené

Tajomstvo), ale aj intenzívnej zmyslovosti, žľčovitým ironikom, ale aj milovníkom všetkého živého. Spoznal, že v hlbokkej pravde ľudského života je nepochopiteľnom pomere premiešané zúfalstvo s radosťou.

Z myšlienok

- *Sen je často jediným věrohodným svědkem nitra našeho, neb když člověk bdí, sám mnohdy se brání pravdě.*
- *Není nic smutnějšího než lampa za bílého dne, kterou zapomněli zhasnout.*
- *Neběží o to, aby se člověk stal učeným, běží o to, aby si zachoval přirozené dary, které dostal od Boha a aby je pěstoval a zdokonalil.*
- *Pokorně poznati sebe sama je jistější cestou k Bohu než sebe hlubší vědecké badání.*
- *Když se dobré slovo (to, které se Vás zvláště dotkne) zapíše, lépe se vstřípí do paměti.*
- *Člověk naší sorty nakonec sám neví, čím je, ale Bůh má všechny všiváky dobře sčítané a neopustí ani těch zvláště, "co se neslušně zachovali". Nám daly Sudičky do vínku Smích a to je ten nejstrašnější protože nejbožštější dar.*
- *Ze sporu s jinými děláme krásné řeči, ale ze sporu se sebou samými děláme básně.*
- *My básníci jsme na tom zle, když jsme se volky nevolky museli zříci ideálů.*
- *Jsou ještě věci ve světě tohoto světa, které nemluví jinak než světlem, jsou ještě hlasy v ovzduší této země, které jako zvon mluví jen nárazem srdce a v kruhových vlnách objímají všechno. Láska mrtvých věcí, láska zvířat a láska dětí - toť naděje země!*
- *Poděkuj i za to, že ztrácíš paměť a rozum: je to veliký dar v tomto věku, neboť kdo ze synů lidských najednou unese skutky celého života? Kdo by si troufal znát, kdo by měl tolik ducha, aby je uspořádal a posoudil?*
 - *A sedíš-li na věži pod zvony, všechno jako když utne,
s hrůzou očekáváš nové cvaknutí hodin
v stoletých dubových trámech nad hlavou...*

Nesmlouvavě, neúprosně ozývá se naděje všech radostí, čas.

*Všechno je tady,
všechno se vrátí...*

- *My toužíme, aby se milovalo nezištně, nevinně a věčně.*
(dmj)

Jakub Deml

Eugenio PACELLI

(2.3.1876 – 9.10.1958)

Pochádzal z aristokratickej talianskej rodiny. Vyrastal v centre Ríma. Vyštudoval filozofiu, teológiu, občianske i cirkevné právo. Bol vysvätený za kňaza (2.4.1899). V roku 1920 sa stal apoštolským nunciom v Nemecku. Aj po podpísaní konkordátu (1932), ktorý napomáhal právnemu postaveniu cirkvi v Nemecku, Pacelli často protestoval proti jeho porušovaniu. Od 2. marca 1939 sa stal 260. pápežom rímskokatolíckej cirkvi pod menom **Pius XII.** Chcel naplniť presvedčenie, že *Pokoj je dielom spravodlivosti*. Vydal 40 encyklík (napr. *Mystici corporis* (*Mystické telo*, 1943); *Humani generis* (*Ludské pokolenie*, 1950); *Fidei Donum* (*Dar viery*, 1957). Vyhlásil (1950) nanebovzatie Panny Márie. Počas 2. svetovej vojny zachovával ako predstaviteľ Vatikánu prísnu neutralitu.

V rokoch nemeckej nadvlády sa nesnažil verejnou kritikou rozhnevať pomstivých nacistov a vystupňovať tak ich krutosti proti bezbranným, ale keď bolo treba (1943, razie v rímskom gete) otvoril aj konventy a kláštory (zrušil klauzúru), urobil výnimky v kanonickom práve a tým pomohol ochrániť mnohých prenasledovaných. Navonok pôsobil neutrálne, ale súkromne bol aktívny. Nerozprával, ale konal. *Pri skúmaní zdokumentovaných dôkazov objavujeme, že tento pápež tajne zachránil viac židov ako všetci ostatní náboženský a politický vodcovia jeho doby spolu. Robil to nepoznane, takže nikto nevedel, že to bol práve Pius XII., ktorý tajne konal, aby ich zachránil. V zmysle židovskej tradície je to najvyššia forma lásky k bližnému (uviedol židovský prezident nadácie Pave the Way – Prerázať cestu Gary L. Krupp).*

Z myšlienok

- * *Tam kde sa pápežovi žiada hlasno a silno kričať, musí žiaľ, vyčkávať a mlčať a tam, kde sa mu žiada konať, musí byť trpezlivý a konať.*
- * *Budova mieru by spočívala na krehkom a hrozivom základe, ak by sa neprestalo s takým totalitarizmom, ktorý robí z človeka postrkovaného sedliaka na politickej šachovnici a jednoduché číslo v hospodárskych kalkuláciách.*
- * *Budúcnosť patrí tým, ktorí milujú, a nie tým, ktorí nenávidia.*
- * *Mierom sa nič nestráca, všetko sa môže stratiť vojnou.*
- * *Záujem o univerzálne potreby Cirkvi naozaj živým a pravdivým spôsobom predstavuje katolíckosť Cirkvi. Misijný a katolícky duch sú to isté...Nič nie je tak cudzie Cirkvi a Pánu Ježišovi Kristovi ako rozdelenie; nič nie je škodlivejšie jej životu ako izolácia, uzavretosť do seba a všetky formy kolektívneho egoizmu, ktoré vedú jednotlivé kresťanské spoločenstvo, nech je akékoľvek, k uzavretiu do seba.*

- * *Čím bude dokonalejší hierarchický poriadok medzi rozličnými spoločenskými združeniami a spoločenstvami a bude sa prihliadať na princíp subsidiárnej činnosti (vzájomnej podpory), o to účinnejšie sa bude dariť spoločenskej autorite a prosperite a o to šťastnejšia bude situácia štátu.*

Kahlil GIBRAN

(6.1.1883–10.4.1931)

Libanonský spisovateľ, maliar i sochár, oslovil (najprv arabsky a neskôr anglicky) aj európskych čitateľov svojou básnickou prózou preniknutou posolstvom múdrosti a lásky. Vytrvalo hľadal a ponúkal tajomstvo základných ľudských hodnôt (*Prorok; Záhrada prorokova; Zlomené krídla; Slzy a úsmev; Nové a podivuhodné; Piesok a pena; Ježiš, syn človeka*). Stal sa učiteľom arabského literárneho slohu vyjadrujúceho múdrosť odbojného ducha rodného Libanonu. Celú zem cítil ako svoju vlasť a ľudstvo vnímal ako svoju rodinu. Stal sa poslom múdrosti a lásky, odrážajúc vplyvy Východu a Západu, kresťanstva a islamu, tradícií i súčasnosti. Ponúkal jednoduché pravdy bez moralizovania, prihovárал sa blúdiacim, hľadajúcim, smädným i hladným, slabým i nešťastným.

Z myšlienok

- *Váš priateľ je odpoveď na vaše potreby... Srdce nachádza svoje vnútro a osviežuje sa v rose maličkostí... Ak vám dá znamenie láska, nasledujte ju, aj keď sú jej cesty tvrdé a strmé... Bolesť znamená prelomenie škrupiny, ktorá obaluje vaše pochopenie... Vedzte, že oceán sa vždy smeje s nevinnými.*
- *Vaše deti nie sú vašimi deťmi. Sú synmi a dcérami života, túžiaceho po sebe samom. Prichádzajú skrz vás, ale nie od vás. Aj keď sú s vami, vám nepatria. Môžete im dať svoju lásku, nie však svoje myšlienky, lebo oni majú svoje vlastné myslenie. Môžete vytvoriť domov pre ich telá, nie však pre ich duše, lebo ich duše prebývajú v domove zajtrajška, ktorý vy nemôžete navštíviť dokonca ani vo svojich snoch. Môžete sa snažiť byť ako oni, neskúšajte ich však urobiť sebe podobnými. Lebo život nekráča naspäť a nezostáva so včerajškom.*
- *Spievajte, tancujte a radujte sa spoločne, ale doprajte jeden druhému, aby bol sám, práve tak, ako sú samé struny lutny, aj keď sa všetky chvejú rovnakou melódiou.*
- *Pravda potrebuje dvoch. Jedného, aby ju vyslovil a druhého, aby jej porozumel.*
- *Všetko čo máte, bude raz rozdané. Preto dávajte už dnes, aby doba rozdávania bola dobou vašou, nie dobou vašich dedičov.*
- *Nie sú však žiadne váhy, ktoré by zvážili váš nepoznaný poklad; a nie je možné skúmať hĺbinu svojho poznania prístrojmi alebo hĺbkovacím lanom. Pretože vaše ja je morom nekonečným a nezmerateľným.*
- *Skutočne slobodní budete, až svoje dni nebudete prežívať nadarmo a vaše noci nebudú naplnené žiadosťou a smútkom.*
- *Neboj sa syn môj, pretože Príroda len zrovnáva svoju veľkú moc s ľudskou krehkosťou. Za padajúcim snehom, ťažkými oblakmi a vanúcim vetrom je Najvyššie Bytie a Ono pozná potreby Zeme, pretože Ono ju utvorilo; a Ono pozerá na slabých s milosrdnými očami.*

(dmj)

Kahlil Gibran

Jur HRONEC

(17.5.1881–1.12.1959)

Na Slovensku patrí k významným osobnostiam na poli matematickej kultúry. Prispel tu k vybudovaniu viacerých vysokých škôl (SVŠT, Prírodovedeckej fakulty UK, Vysokej školy obchodnej a Pedagogickej fakulty), položil základy matematickej tvorby a vyučovania matematiky. Jeho vedeckou oblasťou boli diferenciálne rovnice. Napísal 24 samostatných vedeckých prác s touto problematikou. Bol autorom prvých vysokoškolských učebníc vyššej matematiky napísaných po slovensky. Spolu napísal 11 odborných knižných publikácií a 15 článkov o pedagogike i organizácii školstva. Presvedčoval svojou učiteľskou osobnosťou o tom, že z prostredia našich škôl zostane živou len tá predstava, ktorú sme pochopili, precítili, prežili, zapojili do vnútorných myšlienkových súvislostí. Odhalil hlboký vzťah medzi vyučovaním matematiky a pedagogikou. Zvýraznil zásadný podiel osobnosti učiteľa matematiky, jeho spravodlivosti, uznanlivosti, šľachetnosti, činnej energie, silnej vôle, presnosti i svedomitosti v procese štúdia matematiky. Hlásal i žil matematiku ako prostriedok výchovy charakteru. My Slováci sme malý národ, a preto aj naši mladí matematici nemajú také možnosti rozvoja, ako majú príslušníci veľkých národov Túto nevýhodu možno vyvážiť jedine zvýšeným úsilím pri sebazdokonaľovaní, vlastnom štúdiu a zabezpečovaní všestranného rastu. Matematická kultúra je aj pre radosť ducha.

Z myšlienok

- *Byť učiteľom, byť formujúcim činiteľom ľudského ducha je veľmi krásne a vznešené poslanie.*
- *Hľadať spôsob vyučovania znamená hľadať dobrých učiteľov, a tak aj vnútorná reforma závisí najmä na osobnosti učiteľa.*
- *Prvou a najhlavnejšou povinnosťou každého vyučujúceho je získať žiaka pre prácu pri vnímaní pojmov a predstáv, priviesť ho k tomu, aby sa aj on pričínil, aby pracoval a učil sa.*
- *Vyučujúci môže oduševnenie u žiakov nižších tried povzbudiť vlídnosťou, úprimnosťou a taktosťou, u žiakov vyšších tried zasa vedomosťami, skúsenosťou, vzdelanosťou, zvlášť vynikajúcim charakterom. Učiteľ s týmito vlastnosťami imponuje žiakom, žiaci cítia, že učiteľ s nimi žije, a oni sa mu odplácajú usilovným učením, čo však znova povzbudzuje učiteľa k práci a tak oduševnenie sa stane nevyčerpatelným prameňom učiteľovej sily.*
- *Dobrý učiteľ je vždy živou bytosťou, ktorá sa úplne oddá práci, výchove a vyučovaniu, ktorá nehľadá na vlastný záujem, ale pred očami má len objekt vyučovania: tento ju zaujíma a oduševňuje.*
- *Vedomosti sa dajú dosiahnuť po prvé veľkými požiadavkami učiteľovými, ktoré sú spojené s jeho prísnosťou, po druhé dobrým spôsobom vyučovania.*
- *V každom žiakovi, v každom človeku má byť vychovávaná osobnosť ľudská, humanitná, ktorá svoju silu, svoju energiu podľa možnosti čo najekonomickjšie venuje prospechu a dobru celého národa, celého ľudstva. Toto má byť konečný a veľkolepý cieľ každého vyučovania.*
- *Keby som si mal znova voliť povolanie, chcel by som byť len profesorom matematiky. Je to veda, ktorej zásady platili včera, platia dnes a budú platiť aj zajtra.*

(dmj)

Carl Gustav JUNG

(26.7.1875 – 6.6.1961)

Švajčiarsky lekár – psychiater, psychológ a psychoterapeut, mysliteľ i spisovateľ, dokázal pozorne vnímať vnútorné zážitky, študoval vývoj človeka ako individua, rozpracoval svoje poznatky do otvoreného systému analytickej psychológie. Zásadne zvýraznil psychológiu náboženskej skúsenosti, psychológiu umenia a kolektívneho podvedomia. Vysvetlil proces individualizácie a význam jedinca v rozvoji ľudstva. Postavil modernú psychológiu do vzťahu k novodobej prírodovede, ponúkol hlbšie pochopenie duchovna v ľudskom osude. Podvedomie je usadeninou životných predkov, kolektívnou ľudskosťou, mohutnou historickou skúsenosťou. Vždy ukazujeme

iba niektorú zo svojich masiek. Hľadáme úplnosť života a jeho trvalý zmysel. Túžime po Bohu – večnosti, spravodlivosti, dokonalosti a vytvárame jeho symboly. Chceme naplniť individuálnu existenciu, pochopiť svoje bytostné ja.

Z myšlienok

- *Ak človek dozrie do plnej individuality, je to ako keď sa rieka, ktorá sa neúčelne rozlievala vedľajšími prúdmi a bažinami, náhle vráti do svojho vlastného koryta.*
- *Naše vedomie predať samé seba nevytvára, ale pramení z neznámej hĺbky. Prebúdza sa pozvoľna v dieťati a prebúdza sa každé ráno z hlbok spánku z nevedomého stavu. Je ako dieťa, ktoré sa denne rodí z materského prazákladu nevedomia.*
- ***Idea mravného zákona a idea Boha sú nevyvrátiteľne zakorenené v ľudskej duši.***
- *Zisťujem, že všetky moje myšlienky krúžia okolo Boha ako planéty okolo Slnka a sú ním ako planéty Slnka neodolateľne priťahované.*
- *Duša obsahuje toľko záhad, čo svet so svojimi galaktickými systémami.*
- *V podstate vzaté, sme zahalení do psychických obrazov tak, že vôbec nemôžeme preniknúť k podstate vecí mimo nás.*
- ***Všetko tkvie v duši, všetko je takpovediac na vnútornej strane.***
- *Existujem na základe čohosi, čo nepoznám. Aj napriek tejto neistote cítim spolahľivosť toho, čo existuje a kontinuitu svojho života, aký je.*
- ***Nech povieme čokoľvek, nikdy slovo nevyjadří celok.***
- *Ak by absolútne prevažovala nezmyselnosť, potom by s vyšším vývojom stále viac mizlo naplnenie života zmyslom. Ale zdá sa mi, že tak to nie je.*
- *Pravda poplatná zmyslom môže vystačiť rozumu, ale nikdy nedáva zmysel ľudského života; tento zmysel zachvacuje a vyjadruje aj vnútro človeka.*
- *Otras nášho sveta a otras nášho vedomia sú jedno a to isté. Všetko sa stáva relatívnym a preto problematickým. Moderný človek sa nevyhnutne vracia k svojej duchovnej realite a čaká na jej istotu.*
- *Duša je vnútorne vnímaný život tela a telo je život ducha prejavovaný von, telo a duša sú jedno. **Otázky duše ležia vždy za horizontom vedomia.** Keď hovoríme o problémoch duše, hovoríme vlastne o veciach na hranici viditeľnosti, o veciach najintímnejších a najmenších... Naše činy ukážu, kto vlastne sme...*
- ***Volám či nevolám, Boh je vždy prítomný.***

(dmj)

Léon BLOY

(12.7.1846–3.11.1917)

Francúzsky katolícky prozaik, esejista, básnik bol po otcovi ateista, po matke hlboko veriaci. Po bolestnej a nedisciplinovanej mladosti, v ktorej stratil vieru, ho osud postupne viedol medzi umeleckou bohémou aj cez spolužitie s tromi ženami, trápenie duševné i hmotné, k hlbokkej zbožnosti pred Tajomstvom. S cudzou pomocou pochopil aj symbolickú exegézu Písma. V toku času zjednocoval v sebe prednosti kresťana s prednosťou básnika píšuceho pre spiacich. Prebúdza ich duše aj vlastným krikľavým utrpením. Ani fyzická a mravná opustenosť ho neodviedla od putovania k presvedčeniu, že literárne tvoril len kvôli Bohu. Chcel žiť omnoho viac srdcom než myslením. Používal znaky reči i rozumu ako prejav mystiky. Svojim literárnym dielom (*Zúfalec*, *Biedna žena*, *Krvavý pot*, *Spása skrz Židov*, *V temnotách*, *Pútnik Absolútna*) aj osobným životom naznačil, že náboženskú poslušnosť možno zlúčiť s odvážnym myslením aj so slobodnou hrou umenia a krásy. Veľkolepý žobrák svojím hladom po Absolútne ukázal nádheru viery a Božej slávy. Odovzdával oživujúce myšlienky pre pocit Tajomstva. Šiel cestou nerozumnej poslušnosti podľa čirej Lásky. S pokornou vierou túžil po svätosti. Ostatné už urobila milosť sviatostí. Profesor filozofie Jacques Maritain (1882–1973) o Bloyovi povedal: *Podstatou jeho písania bola snaha vrhať do zrkadla záhad a podobností lúče noci plnej svetla*. Možno obaja patrili k tým, ktorí ponúkajú reálne kresťanské bratstvo.

Z myšlienok

- *Chápem len to, čo vytuším.*
- *Človek má v srdci miesta, o ktorých často nemá ani potuchy. Až vtedy, keď sa zaplnia bolesťou, tak sa dozvie o ich existencii... Vieme, že v každej bolesti sme vždy v susedstve Boha... Bolesť je pomocníčkou tvorby.*
- *Keď človek žiada od Boha utrpenie, má istotu, že bude vždy vypočutý.*
- *Pravdivé je len to, čo je absolútne.*
- *Pravda musí byť bezpodmienečne v Sláve.*
- *Nádhera štýlu nie je prepych, ale nevyhnutnosť.*
- *Čím väčšmi je žena svätou, tým väčšmi je ženou.*
- *Vlastnosťou umenia je vytvárať bohov.*
- *Až vtedy, keď sa človek veľmi pokorne vzdá hľadania toho, čo mal pod rukou, bez toho, že to vedel, až vtedy nachádza.*
- *Najhoršie nie je robiť zlé, ale nevykonať to, čo sme mohli vykonať dobré.*
- *Stredovek bol nesmiernym chrámom, aký už neuvidíme, pokiaľ sa Boh nevráti na zem, modlitebňa rozsiahla ako Západ, postavená na desiatich storočiach extáze, ktoré pripomínajú desať Prikázaní.*

- *Dejiny sú ako obrovský liturgický text, v ktorom čiarky i bodky majú rovnakú váhu ako verše alebo celé kapitoly, ale ich význam je hlboko skrytý.*
- *O tom poviem, že ma miluje, kto je ochotný skrz mňa alebo pre mňa trpieť...*
- *Žiadny človek o sebe nevie, kým vlastne je.*
- *Nikdy nemôžete vedieť, či tá určitá skutočnosť, ktorá vás ťaží, nie je skrytým princípom našej neskoršej radosti.*
- *Všetko je len zdanie, všetko je len symbol.*
- *Smutné je len to, že nie sme svätí.*

(dmj)

Jean PIAGET

(9.8.1896–16.9.1980)

Švajčiarsky vývojový epistemológ, syn profesora stredovekej literatúry, vyštudoval prírodné vedy na univerzite v Neuchâтели a v Zürichu. Bol profesorom psychológie na univerzite v Ženeve (1929–1975), profesorom genetickej psychológie na Sorbonne v Paríži (1952–1964). Spoznal, že detské myslenie je iné ako u dospelých. Podľa neho sú tieto vývojové etapy poznávacieho procesu: **Senzomotorické štádium** (od narodenia do 2 rokov života): deti poznávajú svet zážitkami pomocou pohybu a zmyslov a získavajú vedomie stálosti objektov. **Predoperačné štádium** (od 2 do 7 rokov): používanie jazyka, egocentrické myslenie. **Štádium konkrétnych operácií** (od 7 do 12 rokov): dokážu logicky premýšľať o konkrétnych udalostiach, pochopenie stálosti počtu, množstva a hmotnosti. **Štádium formálnych operácií** (12 rokov

a viac): dieťa dokáže logicky myslieť o abstraktných pojmoch. Tieto etapy sú časovo i obsahovo približné s veľkými variáciami medzi rôznymi deťmi. Každá etapa je charakterizovaná určitými poznávacími štruktúrami, ktoré sa po vyhodnotení nahromadených chýb preorganizujú (často podvedome) na iné myšlienkové štruktúry vyššieho stupňa. Rozhodujúcim kritériom je vzťah poznania a skutočnosti, lebo vedomie a konanie sú dva od seba neodlúčiteľné čiastkové aspekty jednej jedinej reality. **Piaget** vydal viac než 60 kníh a niekoľko stoviek článkov (*Nárust logického myslenia od detstva po dospelosť*; *Triedy, vzťahy a čísla*; *Psychológia inteligencie*; *Štrukturalizmus*; *Biológia a vedomosti*, *Genéza elementárnych logických štruktúr*, *Múdrosť a ilúzie filozofie*). Vypracoval model vysvetľujúci vývoj ľudského myslenia, pochopenie priestoru a času, rozvinutie schopností abstraktného myslenia a možností logických myšlienkových operácií. Ovplynul mnohé postupy vzdelávania smerom k tvorivému a konštruktivistickému prístupu (aby učiteľ sprevádzal dieťa pri jeho vlastnom objavovaní sveta, lebo poznať znamená vytvárať), vybudoval genetickú epistemológiu (všeobecnú teóriu poznávania).

Z myšlienok

- *Fakt nikdy nejestvuje v čistom stave, ale je vždy nerozlučne spätý s interpretáciou.*
- *Každý mysliaci človek prijíma alebo si vytvára nejakú filozofiu aj vtedy, keď sa na svoju koncepciu celku a chápanie hodnôt pozerá ako na približné a osobné.*
- *Je isté, že človek žije, zaujíma stanoviská, verí v mnohé hodnoty, hierarchizuje ich, a takto dáva zmysel svojej existencii voľbami, ktoré ustavične prekračujú hranice jeho skutočného poznania.*
- *Sú to dejiny vedy, ktoré rekapitulujú vývoj jednotlivca.*
- *Schopnosť myslenia vzniká v konaní a hrách skorého detstva... Logika vzniká zo všeobecnej koordinácie konania.*
- *Prvý tucet rokov života je najplodnejším a najtvorivejším obdobím ľudského života. Vtedy sa formuje nástroj rozumu.*
- *Aktivita je tam, kde žiak znovu objaví alebo znovu zostrojí pravdu svojou činnosťou, buď v pokusoch alebo v samostatnom premýšľaní.*
- *Teórie sú pomíňajúce, ale problémy sú trvalé.*
- *Môže byť viacero názorov, ale iba jedna pravda.*

(dmj)

James H. JEANS

(11.9.1877–17.9.1946)

Anglický matematik, fyzik a astronóm, vyštudoval matematiku, fyziku aj právo v Cambridgi, stal sa profesorom na univerzite v Princetone, pracoval na observatóriu Na Mt. Wilson. V rokoch 1925–1927 bol prezidentom Kráľovskej astronomickej spoločnosti. Vedecky pracoval v oblasti dynamiky hviezdnych sústav, teórie vnútornej stavby hviezd a kozmogónie. Vznik planét vysvetľoval slapovou (katastrofickou) teóriou. Predpokladal vznik energie vo hviezdach premenou hmoty. Bol pôsobivým popularizátorom astronómie. Od filozofov požadoval, aby sa najprv spýtali, čo veda doteraz o veci vie. Spoznal, že pre jasné, úplné, ale aj prirodzené vysvetlenie prírodných javov je najlepší výklad matematický, vyjadrenie v pojmoch a výrazoch matematiky. Zdá sa, že príroda sa riadi matematickým rozumom, akoby bol vesmír dielom rýdneho matematického mysliteľa.

Z myšlienok

- *Prichádzame na to, že vesmír dosvedčuje stopy plánujúcej a kontrolujúcej moci, ktorá má dačo spoločné s našim osobným duchom. Nejde tu, pokiaľ sa nám to doteraz podarilo odkryť, o cit, morálnosť alebo estetické cítenie, ale ide o tendenciu myslieť takým spôsobom, ktorý sme pre nedostatok lepšieho výrazu nazvali matematickým.*
- *Konečná pravda pozorovaného javu je v jeho matematickom vyjadrení. Ak je toto vyjadrenie dokonalé, poznáme jav presne.*
- *Matematický vzorec nám nikdy nemôže povedať, čo tá vec je, ale iba ako sa chová; môže nám iba určiť predmet jeho vlastnosťami.*
- *Iba matematik má nádej, že raz úplne porozumie odvetviam vedy, ktoré odkrývajú tajomstvá Vesmíru: teóriu relativity, kvantovú teóriu a vlnovú mechaniku.*
- *Prúd vedomostí smeruje k matematickej skutočnosti. Vesmír sa nám začína javiť skôr ako veľká myšlienka než ako veľký stroj.*
- *Každý má právo odvodiť si svoje vlastné názory z faktov, ktoré mu predkladá moderná veda.*
- *Moderná vedecká teória nás núti uvažovať o stvoriteľovi ako o niekom, kto pôsobí mimo čas a priestor, ktoré sú súčasťou stvorenia, rovnako ako umelec je mimo svoje plátno.*

(dmj)

Edita STEINOVÁ (12.10.1891– 9.8.1942)

Bola najmladšia z viacdetnej židovskej rodiny. Po dvojročnom štúdiu na univerzite v rodnej Wroclavi vyštudovala históriu, germanistiku a filozofiu v Göttingene. Zapojila do práce filozofickej spoločnosti mladých intelektuálov zoskupených okolo Edmunda Husserla (1859–1938), ktorý filozoficky skúmal fenomény ľudskej existencie. U neho dokončila (1917) svoju doktorskú dizertáciu na tému *Problém vcítienia*. Po promócií sa stala Husserlovou prvou asistentkou. Pôsobila aj v kláštornej škole dominikánok vo Speyeri, kde vyučovala nemecký jazyk. Pripravovala aj svoju filozofickú prácu *Konečné a večné bytie*. Prednášala (1928–1931) na pedagogických a filozofických kongresoch v Prahe, Salzburgu, Paríži, Viedni. Preložila listy a pamäte J.H. Newmana, publikovala svoju prácu *Husserlova fenomenológia a filozofia sv.*

Tomáša Akvinského a vydala preklad Tomášovho traktátu o pravde. Ovplyvnená poznatkami štúdia, napr. autobiografie Terézie Avilskej, svedectvom priateľov Martiusovcov i filozofov M. Schelera i A. Reinacha spoznala fenomén hlbokej kresťanskej viery, dobroty a lásky. Prijatím krstu (1.1.1922) vstúpila do katolíckej Cirkvi. Svoju budúcnosť položila do Božej vôle. U karmelitánok, prijala (14.10.1933) meno **Terézia Benedikta od Kríža** a večnými sľubmi (1938) spečatila svoj kláštorň život pred tvárou Boha. Spoločila sa na Kristovu univerzálnu lásku a ponuku milosrdnej spásy. Jej posledným literárnym dielom je *Veda kríža*, v ktorom znovu odhaľuje posolstvo i nasledovanie Ukrižovaného. Plynová komora koncentračného tábora bola jej smrteľnou kalváriou. Odovzdala svoj život za zmierenie a pokoj, za obrátenie Židov. Pápež Ján Pavol II. ju vyhlásil za svätú (11.10.1998).

Z myšlienok

- ***Boh je Pravda a kto hľadá pravdu – hľadá Boha, aj keby o tom nevedel.***
- ***Ak sa pozeráme cez prizmu viery, nevidíme náhody... Pred Bohom má všetko svoj dokonalý zmysel a súvislosti.***
- ***Nebo neberie nikomu nič bez toho, žeby mu to mnohonásobne nenahradiť. Ani utrpenie nie je ani príliš veľké, ani radosť nie je príliš malá.***
- ***Naša láska k ľuďom je meradlom našej lásky k Bohu... Láska je to najslobodnejšie zo všetkého, čo existuje.***
- ***Iba ten, kto vo svojej vlastnej osobnosti je schopný nachádzať celkový zmysel, je schopný porozumieť druhému človeku.***
- ***Čím sústredenejšie žije človek v najhlbšom vnútri svojej duše, tým silnejšie je vyžarovanie, ktoré z neho vychádza a druhých k nemu priťahuje.***
- ***Cesta viery nám dáva viac ako cesta filozofického poznania: Boha osobne blízkeho, milujúceho a milosrdného a istotu, akú nemá žiadne prirodzené poznanie.***
- ***Kto sústredene ide do hĺbky, vidí aj malé veci vo veľkých súvislostiach.***
- ***Kto patrí Kristovi, musí prežiť celý Kristov život... Vedu kríža si môže človek osvojiť iba vtedy, ak kríž dôkladne pocíti.***
- ***Svet je plný kontrastov, ale nakoniec z nich nezostane nič. Zostane iba veľká láska.***

(dmj)

Pavol Országh HVIEZDOSLAV

(2. 2. 1849 – 8. 11. 1921)

Tretie dieťa chudobného zemana získalo vzdelanie na gymnáziu v Miškolci a v Kežmarku. **Pavol Országh** študoval aj na Právnickej akadémii v Prešove; advokátske skúšky vykonal v Budapešti (1875). Pôsobil v Dolnom Kubíne, v Martine, v Senici a v Námestove. Pseudonym **Hviezdoslav** používal (od roku 1877) na podpisovanie svojich diel a tým si naplnil sen z detstva, kedy ho fascinoval pohľad na nekonečné priestory nočnej oblohy, posiatej nespočetným množstvom hviezd a súhvezdí.

Prvé básne písal v maďarčine a v nemčine. Slovenskou prvotinou boli *Básnické prvosienny* (1868). Známymi a uznávanými sa stali: *Žalmy a hymny*, *Krvavé sonety*, *Poludienok*, *Dozvuky*. Z epických diel: *Hájnikova žena*, *Bútor a Čútor*, *Ežo Vlkolinský*, *Gábor Vlkolinský* i dráma *Herodes a Herodias*. Prekladal z nemčiny, angličtiny, ruštiny, poľštiny a maďarčiny. Vytvoril si vlastný osobitý básnický svet, štýl i jazyk a svojou tvorbou

položil základy moderného, realistického slovenského básnictva. Stal sa jednou z vedúcich osobností slovenskej literatúry a kultúry.

Z myšlienok a básní

*Mňa kedysi zvädzal svet, mi hovoriac: reč, ktorú z domu vieš ó jak je lichá.
Jak biedny nástroj ona pre snem prác, čo žitím srdca sú a duchu pýcha ...*

*Ó, ľudstvo! ľudstvo! Tak si vzdialené nebolo nikdy od príkazu Krista:
Blížneho miluj ako seba! Sčista a bez výhrady zplna, iskrenne.*

*Nuž nepýšte sa tak, vy chladné hrady, vy kaštiele, veď bledne už váš kment,
veď pustnete, veď v priepasť rúcate sa, bo zľahčili ste vlastný fundament.
A chalupy? Tie stoja, hľa, a budú stáť, žiť bude, kto v nich hniezdi.*

*Pozdravujem vás, lesy, hory, z tej duše pozdravujem vás!
Čo mrcha svet v nás skvári, zmorí, zrak jeho urknul, zmámila lož, ohlušila presila:
vy k žitiu privediete zas, vy vzkriesite, vy zotavíte, z jatrivých vyliečite rán,
v opravdu priamom, bratskom cite otvoriac lono dokorán, a srdečnosť kde odveká,
kde nikdy neuspela zrada, bez dotazu, kto on, čo hľadá, na lono to, hľa,
v objem sladký ramenom láskyplnej matky pritúliac verne človeka...*

Byť kráľom času, nepoznali by sme čo je lúčenie.

Už zdvíhame čašu, zdráhame sa slz...

Život je veľké umenie.

(dmj)

Charles de FOUCAULD

(15. 9. 1858 – 1. 12. 1916)

Pochádzal z francúzskej aristokratickej rodiny. V škole ho považovali za lenivého a výstredného. Vtedy bol sveták a sukničkář. Ako absolventa vojenskej školy ho poslali do Alžírsku, tam bol pre nedisciplinovanosť degradovaný. Vydal sa na expedíciu po Maroku, veľmi na neho zapôsobil islam. Vo veku 26 rokov získal za výsledky svojho bádania zlatú medailu *Parížskej geografickej spoločnosti*. Stretnutie s istým kňazom mu pomohlo objaviť vieru v Boha (1886). Počas putovania po Svätej Zemi, keď žil aj niekoľko rokov ako pustovník pri Nazarete v Palestíne, sa zamiloval do chudobného života Ježiša Krista, a rozhodol sa vstúpiť do komunity trapistov, ktorí ho poslali do Sýrie. Po kňazskej vysviacke (1901) sa presťahoval do Maroka, kde žil aj ako pustovník v chatrči z bahna a rákosia, od r. 1904 sa úplne oddal misionárskej práci na Sahare v Alžírsku a zároveň desať rokov študoval jazyk a kultúrne tradície Tuarégov. Podarilo sa mu vypracovať pre nich gramatiku a slovník. Pri ozbrojenom útoku povstalcov ho zastrelili. V roku 2005 bol v katolíckej cirkvi prehlásený za blahoslaveného mučeníka.

Z myšlienok

- *Pane Bože, ak si, daj mi to vedieť.*
- *Keď som uznal, že Boh existuje, nemohol som konať inak, než žiť pre neho.*
- *Vzdávať Bohu slávu je pre človeka najväčšie dobro.*
- *Ak úprimne milujeme Pána, žijeme viac v ňom ako v sebe samých.*
V okamihu, keď niekto začne hľadať len samého seba, prestáva milovať.
Keď môžeme trpieť a milovať môžeme veľa; ba dokonca najviac z toho, čo sa dá na zemi urobiť.
- *Čo je to milovať? Chcieť iba jednu vec, žiť iba pre jednu vec: pre dobro milovaného.*
- *Láska chce byť vyjadrená... Odovzdanosť je požiadavkou lásky.*
- *Láska sa nezakladá na pocite, že milujeme, ale na vôli chcieť milovať. Ak chceme milovať, tak milujeme. Ak chceme nadovšetko milovať, potom milujeme nadovšetko.*
- *Láska všetko zabúda, všetko odpúšťa bez výhrad.*
- *Ľuďom môžeme urobiť nesmierne veľa dobrého bez slov, bez kázania, bez rozruchu, mlčky a dobrým príkladom.*
- *Mlčanie treba zachovávať, ako sa len dá. Musíme ho však prerušiť, keby to na mojom mieste urobil Ježiš, a tak, ako by to urobil on.*
- *Štúdiom kníh sa hľadá Boh, modlitbou sa nachádza.*
- *Nie som tu preto, aby som priviedol Tuarégov ku kresťanstvu, ale preto, aby som im porozumel. Boh nás všetkých privíta, ak si to zaslúžime.*

(dmj)

Ch. de Foucauld

Jednoduché vety významných osobností (pre rok 2011)

Skrz číslo sa učíme nedať sa pomýliť... Odober ľudstvu počítanie a všetko zachváti slepá nevedomosť a nebude možné odlíšiť človeka od ostatných živočíchov.

Isidoro de Sevilla (asi 560/570 – 636)

Dve pravdy si nemôžu odporovať.

G. Galilei (1546 – 1642)

Ľudské myslenie je už svojou povahou náchylné predpokladať vo svete viac systému a pravidelnosti, než tam nachádza. Aj keď existuje mnoho úplne jedinečných a ničomu neporovnateľných vecí, ľudské myslenie sa usiluje nájsť k nim paralely, ktoré však neexistujú.

F. Bacon (1561 – 1826)

Nie je lepšie znamenie doby než to, že sa ľudstvo chová k sebe s úctou.

G.W.F. Hegel (1770 – 1831)

Dobrovoľní šašovia nie sú hodní poľutovania.

F.M. Dostojevskij (1821 – 1881)

Je nemožné prehlbovať záujem o akúkoľvek presnú vedu nepoznajúc jej matematiku.

J.C. Maxwell (1831 – 1879)

Náboženstvo je víziou čohosi, čo sa nachádza mimo, za a uprostred pominuteľného toku bezprostredných vecí: niečo, čo je reálne, no predsa čaká na svoje uskutočnenie, čosi, čo je vzdialenou možnosťou, a predsa je najvýznamnejším z prítomných faktov: je to niečo, čo dáva zmysel všetkému pominuteľnému, a predsa uniká uchopeniu, niečo, čoho vlastníctvo predstavuje najvyššie dobro, a predsa je mimo dosahu, niečo, čo je najvyšším ideálom, a zároveň beznádejným hľadaním.

A.N. Whitehead (1861 – 1947)

Ak chceme preniknúť hĺbku hlbín, musíme zavše cieľiť na vrcholce. Oheň, ktorý je vo vnútri zeme, javí sa len na vrcholoch sopiek.

H. Bergson (1859 – 1941)

Překvapivá metafora je víc než zlatý prsten na ruce.

J. Seifert (1901 – 1986)

Veda a viera budú v 21. storočí sláviť zmierenie. Rozum sa stane veriacim a viera rozumnejšou.

J. Guitton (1901 – 1999)

Boh je zmyslom veta a svet je znamením Boha.

J. Lacroix (1900 – 1986)

Velebiť Boha dnes znamená tvoriť, stať sa spolupracovníkom Boha, zdokonaľovať vlastnou prácou a úsilím vlastného rozumu svet, ktorý stvoril.

P. Teilhard de Chardin (1881 – 1955)

Nevypytuj sa Boha na cestu do neba, lebo ti ukáže najt'ažšiu.

S. J. Lec (1909 – 1966)

PF 2011

Pre priateľov a priaznivcov spomienkových kalendárov
zostavil *Dušan Jedinák* z Topoľčian.